

Danskir rúsdrekkaprísir á føroyskum matstovum

Setið hámarksprísir á rúsdrekka á føroysku matstovunum, so at vanligu fólkið sleppur í býin og Føroyar gerast eitt áhugavert land hjá ferðafólki skrivur Bergur Jacobsen, útvarpsmaður í "Sjónarmið" í dag.

Hvar er logikkurin?

Nú vit fingja nýggja rúsdrekkalóggávu, var tað altumráðandi, at vit samstundis fingja eina rúsdrekkaeinkarsølu — hettar varð gjørt fyri at verja neyðars føroyingin móti alkoholjævlinum, og fyri onkursvegna at broyta drykkjumentanina í Føroyum.

Veggirnir á rúsdrekkasøluni skulu vera so og so tjúkkir, jarnstengur skulu vera fyri vindeyguni og diskurin skal vera so breiður, at ongin fær toyt seg inn. Afturat hesum skal bara vera opið nakrar fáar tímar um dagin, og stongt leygardag, við tí endamáli at byrgja fyri ovurnýtslu og minsta loyva nøgðin tú kannst keypa av øli er tólv flöskur.

Hetta ljóðar sera vakurt — men hvussu er veruleikin? Eigur tú eitt borð, fyra stólar, kokkahúgvu og eina steikipan, so galda hesar annars so neyðugu reglugerðir ikki! Tú fært eitt skeinkiloyvi, so kannst tú skeinkja frá kl. sjey á morgni og til seint á kvøldi — og her er ikki neyðugt at keypa í minsta lagi tólv øl, men tú fært eina øl fyri næstan tað sama sum tað kostar at keypa seks øl av bryggjarinum.

Um so er, at tað er tvingandi neyðugt at lata rúsdrekkasøluna aftur, leygardag og tá fólk koma aftur úr arbeiði, fyri á hendan hátt at forða ovurnýtslu — hvi í allari víðu verð er tað so loyvt matstovum at selja rúsdrekka til langt út á kvøldið og allan leygardagin og sunnudagin við?

Hvi er tað óskaðiligt at keypa eina øl sum kostar 8 kr. á einkarsøluni fyri 22 kr. á matstovu, leygardag, sunnudag og kl. tiggju á kvøldið, tá tú neyðist at keypa tólv øl, um tú útvegur tær tær seinnapartin millum 14 og 17??

Ti hetta minsta markið skal forða fyri misnýtslu? Er borgarin ikki í vanda, tá hann ella hon keypir eina flösku av vini á matstovu kl. nýggju eitt leygarkvøld fyri kr. 160,00, sum hann ikki fær loyvi at keypa leygarmorgun ella eftir kl. fimm á einkarsøluni, fyri kr. 40,00, tí tað skal vera skaðiligt at kunna keypa rúsdrekka nær sum

matstovum? Men, ein hevði helst vónað, at eisini vanligi borgarin í Føroyum fór at hava ráð til at fara út at fáa sær at eta við góðum drekka afturvið.

helst!?

Eftirlíkna dønnum

Spyrt tú matstovueigarar hvi teir taka so stóran vinning av rúsdrekka, so svara teir óyvað allir við ein munn, at tað er fyri at regulera nýtsluna, soleiðis at fólk ikki drekka seg full! Tað er møguligt, at fleiri fáa afturhald av teimum høgu prisunum, og enn fleiri noyðast at halda seg burtur — men, kortini góðtaki eg ikki svarið, tí høvuðsorsøkin til høgu prisirnar er at matstovueigararnir vilja hava skjótan vinning, og tí at teir eftirlíkna danskari prismetan á hesum økinum, og vita at føroyingar sum aldrin lita út um kongarikið, blint góðtaka at vit skulu gera sum danir og selja øl, vin og spiritus fyri okurspris á matstovum.

Tað er als eingin grund til at eftirlíkna dønnum á hesum økinum, tí teir hava í veruleikanum heimsins vánaligastu vertshúsmentan — og skal tað endiliga vera neyðugt at taka høgur prisir fyri at forða fyri ovurnýtslu á matstovum, so skulu matstovueigararnir ikki hava vinningin av hesum alkoholprofylaktiska politikkinum; men sjálvandi skal tað vera landið, skattaborgarin, ið fær vinningin!

Tann, ið hvur ferðast sunnanfyri veit, at danir hava onga vertshús ella matstovumentan sum er fyri vanligu fólkið — prisirnir í Danmark eru soleiðis, at bara ríkfólk ella neyðardýr finna uppá at gjalda teir. Restin situr heldur við hús, tí hvør hugsandi menniskja fer gleðiliga at gjalda fyra, fimm, seks ella sjey ferðir so nógv fyri drekka, sum tað kostar á einkarsøluni?

Hvat ger socialistiski rúsdrekkamálaráðharrin?

Nú er tað ikki minst takkað verið socialistiska rúsdrekkamálaráðharran okkara, at lógarbroytingin varð framd. Men, ein hevði helst vónað, at eisini vanligi borgarin í Føroyum fór at hava ráð til at fara út at fáa sær at eta við góðum drekka afturvið.

Men, gakk! Einkarsølan selur fyri ein pris um dagin. Privatu rúsdrekkasølurnar selja fyri fleirfaldan pris um kvøldið — og tað gongur, sum altíð, útyvir Palleba og frú.

Fert tú suðureftir, so er tað vanlig sjón at heilar familjur sita á matstovu og hugna sær og fáa bæði eitt og annað afturvið matinum — og tað tey kunnu gera tað, tí munurin á at keypa drykkjuvørur á matstovu og at keypa tær hjá kjepp-

manninum er ikki ovurhonds stóur.

Sjálvandi skulu matstovur hava loyvi til at selja við vinningi — og í teimum forum, tá til dømis livandi tónleikur ella annað undirhald fæst afturvið matinum, og tað onki kostar at koma inn, so er tað ein sjálfvylgja at matstovurnar eisini skulu kunna taka seg løntan fyri hettar.

Men samstundis eigur tað eisini at vera so, at vanlig fólk skulu hava ráð at fara á matstovu til smágildir, og ikki bara tey ríku, tey sum kunnu skriva rokningina upp á eitt virki, ella tey, sum eru totalt líkaglað hvat tey nýta pening sín til.

Prisirnir eiga eisini at vera so, at tá útlendingar fyrireika ferðir, so skulu teir siga, her er endiliga eitt land, har tað ber til hjá fólki at fáa sær ein góðan bita við onkrum afturvið, uttan at tey skulu fáa nervasambrot tá rokningin kemur.

Tá blind leiða blind!

Tey, sum onga drykkjumentan hava kunnu sjálvandi ikki ganga á odda, tá talan er um at menna eina drykkjumentan — men, í Føroyum er alt óvægt, og so er eisini á hesum økinum. Fólk, sum onki skil hava á drykkjumentan skulu skipa fyri — vit ræðast jú serkunnleika og at ásanna at í ávisum forum er neyðugt at leita sær útum oyggjarnar eftir neyðugum serkunnleika. Nóg mikið um tað!

Er tað so alneyðugt at tað almenna tekur sær av einkarsølu av rúsdrekka, so er tað eisini alneyðugt, at tað almenna leggur seg uppí prispolitikkin hjá teimum privatu rúsdrekkasølunum (matstovunum). Eg fari at loyva mær at skjóta upp hesar hámarksprisir:

1. Á matstovum har onki undirhald er: hægst loyvið vinningur á øli og sodavatni 60%, hægst

loyvið vinningur á vini og heitvini 60%, hægst loyvið vinningur á spíritusi og líkøri 100%.

2. Á matstovum har skipað verður fyri livandi undirhaldi, og onki verður goldið fyri at koma inn: hægst loyvið vinningur á øli og sodavatni 100%, hægst loyvið vinningur á vini og heitvini 120%, og hægst loyvið vinningur á spíritusi og líkøri 200%.

Tað eru ongar greinar í teirri friu vinnuni, ið kunnu loyva sær at taka fleiri hundrað prosent í vinningi — hugsu um matvøruhandler, bilhandlalar, ella klædnahandlerar! Skuldu teir tikið nógv hundrað prosent í vinningi, so hevði ongin keypt vørurnar, og prísráðið og eftirlitið hevði lagt seg uppí beinavegin.

Ti eiga vit beinanvegin við lóg at forða fyri danskari vanahugsan í Føroyum, og skipa fyri rúsdrekkaprisum á matstovum, sum fremja matstovumentanina til fólksins ogn, og soleiðis at landið verður áhugavert hjá teimum ið fyrireika ráðstevnur og øðrum ferðandi.

Matstovur í heimsklassa

Tað finnst vánaligar matstovur í Føroyum, matstovur, ið áttu at skammast um prisirnar á matskránni (um nokur matskrá finnst) — men, vit eiga eisini fleiri frálíkar matstovur, sum ikki smæða seg burtur imillum tær frægu.

Tað er bert harmiligt at teir borgarar — Palleba og frú — sum halda landinum uppí, ikki skulu hava ráð til at njóta gott av hesum, tí prisirnir eru ætlaðir føroyingum og útlendingum, sum eta fyri rokning hjá øðrum.

Óg mól tað runt hjá hesum góðu matstovum áðrenn tær fingja loyvi at selja rúsdrekka, so er ikki neyðugt at taka so høgur prisir nú tær fáa hendan eykavinningin.

Nei, seti hámarksprisir á, so at vanligu fólkið sleppur í býin og Føroyar gerast eitt áhugavert land hjá ferðafólki. Tað er ikki rætt at kopiera danskan prispolitikkin á hesum økinum — tí meðan danir kunnu læra okkum mangt og hvat um góðan mat, so er ongin grund at kopiera rúsdrekkaprisirnar á danskum matstovum, tí tað eru júst hesir prisir, ið eru orsøkin til at fólk sita heima og at hendan vinnan er í vanda.

Bergur Jacobsen

Øl verður skonkt á einum av gistingarhúsum. Tílvíðarlig mynd